

София 1113
ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 107
Тел.: (+3592) 9797055
Факс: (+3592) 9797056
E-mail: mincryst@clmc.bas.bg

1113 Sofia, Bulgaria
"Acad. G. Bonchev" St., bl. 107
Phone: (+3592) 9797055
Fax: (+3592) 9797056
URL: <http://www.imc.bas.bg>

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР:

(проф. д-р Р. Николова)

**ЕТИЧЕН КОДЕКС НА СЛУЖИТЕЛИТЕ
в Институт по минералогия и кристалография
„Акад. Иван Костов“ – БАН**

Описаните правила за поведение са основа на професионалната етика при взаимоотношенията между служителите и при осъществяването на научноизследователската дейност в Институт по минералогия и кристалография „Акад. Иван Костов“ (ИМК) при Българската академия на науките (БАН)

**Глава първа
Общи положения и принципи**

Чл. 1 Този кодекс определя етичните норми и правилата за поведение в ИМК-БАН като цели издигане на престижа на института и на научните изследвания.

Чл. 2 Дейността на служителите в ИМК – БАН се осъществява при спазване принципите на компетентност, отговорност, безпристрастност, законност, лоялност, честност, политическа неутралност, зачитане на отделната личност, отчетност и толерантност.

(1) Служителят извършва дейността си като използва и прилага знанията и опита, които притежава, и непрекъснато повишава нивото на професионалната си квалификация и работа в интерес на научно-експертната дейност.

(2) Служителят следва поведение, което не накърнява престижа на българската наука и свързаните с нея институции, не само при изпълнение на служебните си задължения, но и в своя обществен и личен живот.

(3) Служителят извършва дейността си обективно и добросъвестно, като се стреми вярно, точно и безпристрастно да събира, анализира и оценява всички факти и обстоятелства свързани с работата му, без да допуска влияние на собствени или чужди интереси.

(4) Служителят изпълнява служебните си задължения при строго спазване на законите на Република България, нормативните документи и правилници на БАН и ИМК - БАН.

(5) Служителят съдейства за провеждането на научната стратегия на Българска академия на науките и ИМК – БАН.

(6) Служителят, в зависимост от функциите, които изпълнява, осъществява действия, предлага и взема решения, водещи до укрепване на доверието в качеството и надеждността на научната продукция на ИМК- БАН.

(7)

(8) Служителят, при изпълнение на служебните си задължения, се отнася с уважение към всеки, като зачита правата и достойнството на личността и не допуска каквито и да са прояви на дискриминация.

(9) Служителят отчита редовно резултатите от извършената работа.

(10) Служителят има толерантно отношение към алтернативни или допълнителни мнения и позиции, изразявани от личности или институции.

Чл. 3 Завеждащ отдел „Човешки ресурси” е длъжен да запознае всеки служител, в 7 дневен срок от встъпването му в длъжност, с разпоредбите на този кодекс.

Чл.4 При неспазване на нормите на поведение, регламентирани в Етичния кодекс, служителят носи дисциплинарна отговорност съгласно Кодекса на труда, а докторантите съгласно Закона за висшето образование.

Глава втора ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ

Раздел I Взаимоотношения с ръководството

Чл. 5 (1) Служителят изпълнява задълженията си и взетите решения от ръководството на ИМК- БАН с висок професионализъм, безпристрастност и активност.

(2) Служителят спазва йерархия и информира прекия си ръководител за възникнали проблеми при изпълнението на служебните задължения.

Раздел II Взаимоотношение с колеги

Чл. 6 В отношенията с колегите си служителят проявява уважение, коректност и толерантност, като не допуска поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

(1) Служителят оказва помощ и съдействие на своите колеги при изпълнение на служебните им задължения в рамките на своята компетентност и служебно положение.

(2) Не се допуска отправянето на обидни квалификации и дискриминационно отношение на религиозна, расова, политическа или друга основа.

(3) Възникнали конфликтни ситуации следва да се предотвратят своевременно, без да се накърнява човешкото и личностното достойнство. При нужда конфликтите се решават с помощта на прекия ръководител, висшестоящия такъв или на Етичната комисия на ИМК.

Чл. 7 Служителите на ръководни функции, следва да бъдат пример за качествено и своевременно изпълнение на служебните задължения, лично поведение и професионална отговорност.

(1) Ръководителят е задължен:

1. Да оценява служителите без прояви на дискриминация и независимо от тяхната национална, религиозна, расова или друга принадлежност;

2. Да насърчава коректното изпълнение на професионалните задължения на служителите чрез съвет, даване на насоки или предприемане на други корективни мерки;

3. Да не допуска субективизъм при оценка качествата на служителя, учения и изследователя, неговото фаворизиране или незаслужено задържане в кариерното му развитие;

4. Да пресича проявите на лобизъм при избирането на ръководители, председатели и членове на комисии и съвети, определяне членове на журита и други.;

5. Да не допуска използване на административното си положение и йерархична зависимост за извличане на облаги – материални, личностни, кариерни и др.

Раздел III Конфликт на интереси

Чл. 8 Служител на ИМК-БАН не може да участва при обсъждането, подготовката, вземането и изпълнението на решения, когато той или свързани с него лица са заинтересувани от съответното решение или когато има със заинтересуваните лица

отношения, пораждащи основателни съмнения в неговата безпристрастност. При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните задължения и частните интереси, служителят следва своевременно да уведоми своя ръководител.

- (1) Служител, на когото станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси, незабавно уведомява за това директора на ИМК – БАН.
- (2) Служителят не може да използва служебното си положение за осъществяване на свои лични или семейни интереси.
- (3) Служителят не участва в каквито и да е договаряния, които са несъвместими с неговата длъжност и задължения.

Раздел IV Други правила за професионално поведение

Чл. 9 Служителят противодейства на корупционни прояви и на други неправомерни действия в ИМК – БАН и системата на БАН.

- (1) Служителят не допуска да бъде поставен във финансова зависимост или в друга обвързаност от външни лица или организации под формата на подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните му задължения и на неговите решения.
- (2) Служителят не използва служебното си положение и информацията, станала му известна, по повод изпълнение на служебните му задължения, в свой или чужд личен интерес.

Чл. 10 Недопустимо е проявяването на субективизъм, егоизъм или пристрастие при разпределение на ресурси от материалната база в ИМК по начин, който ощетява дейността на други лица.

- (1) Служителят трябва да предприема необходимите действия с цел гарантиране на сигурността и недопускане на неразрешено разкриване на защитената информация и/или данни и информация от служебните компютри.
- (2) При изпълнение на служебните си задължения служителят опазва повереното му имущество с грижата на добър стопанин и не допуска използването му за лични цели.
- (3) При загуба или повреждане на имущество, документи или данни на ИМК- БАН служителят е длъжен своевременно да информира прекия си ръководител или висшестоящия такъв.
- (4) Служителят не може да изнася имущество и документи на ИМК - БАН извън мястото, където изпълнява служебните си задължения, без това да е съгласувано с прекия ръководител.
- (5) Служителят няма право да предоставя достъп до служебно имущество и документи на външни лица, без съгласуване с прекия ръководител.

Глава трета

Правила за АКАДЕМИЧНА ЕТИКА

Раздел I. Етика на изследователската и експериментална дейност

Чл. 11 Ученият* трябва да изпълнява научната си и експериментална дейност ефективно чрез задълбочено всестранно изследване и установяване на обективната истина

- (1) Ученият трябва да се стреми към аргументирано доказване на поддържаните от него хипотези, изводи и заключения, получени в резултат на изследователската му дейност. Заключенията, които пораждат съмнение или подлежат на дискусия се проверяват и аргументират.
- (2) Ученият трябва да прави обективна оценка и да развива изследвания, които водят до оригинални приноси в съответната научна област, без да се влияе от субективни приоритети.
- (3) Ученият трябва да разширява познанията си и да увеличава професионалната си квалификация.
- (4) Ученият трябва да се противопоставя на неправилното използване на научните изследвания, резултати и/или постижения и особено на тяхното прилагане срещу

човечеството; да информира и предупреждава обществото от възможни последици от такива опити, както и да отказва да участва в подобни дейности.

(5) Ученият трябва да поддържа критично отношение към професионалните си дейности като се базира на факти и доказателства.

(6) Ученият следва да проявява почтеност и коректност в отношенията си със своите конкуренти от съответната научна област, зачитане на чуждия принос и на предшестващите изследователи, които са работили в съответната научна област.

(7) Не се допускат никакви форми на плагиатство.

(8) Ученият не трябва да прилага лични, националистически, расистки или политически предразсъдъци и критерии в научната си работа.

(9) В случаи, в които принципите на научна етика противоречат на други основни етични ценности, ученият трябва да потърси компетентна консултация с Етичната комисия на ИМК.

Раздел II Етика на публикационната дейност

Чл. 12 Резултатите от научните изследвания се публикуват в специализирани издания:

(1) Авторите на публикациите носят морална отговорност за научната достоверност на изложените факти.

(2) При колективна научноизследователска дейност етично е, да се определя реалният принос на всеки изследовател, съобразно извършената от него работа чрез изготвяне на разделителни протоколи след публикуване на изготвените материали. Недопустимо е включването на автори по политически причини или с други цели.

(3) Съавтори са лица, които имат принос в провеждането на изследването, получаването, анализирането и тълкуването на резултатите или оформяне на текста, ако са дали съгласието си за публикацията.

(4) Подкрепата, оказана от лица, лаборатории или организации, които не са съавтори в публикацията, следва да се отразява в бележка за изказване на благодарност.

Раздел III Етика на научната дискусия

Чл. 13 В съвременната организация на научната дейност групи от учени и колективи работят едновременно върху дадена научна проблематика. Често областите и обектите на изследване се припокриват, което е предпоставка за възникване на противоположни тези, които следва да се обсъждат в рамките на научна дискусия.

(1) Академичният морал изисква да се дискутират идеи, а не личностни характеристики, да се прилагат аргументи, теоретични обяснения, а не персонални характеристики и квалификации.

(2) Значимостта на възгледите и изводите се определя с научни аргументи. Резултатите следва да се оценяват въз основа на универсални научни критерии, установени чрез консенсус от научната общност, а не въз основа на личността на техните приносители.

(3) Наличието на безпристрастна и обективна оценка е неизменно морално изискване към научната общност. Проявите на агресия, корупция и злонамерени действия са несъвместими с академичната етика.

(4) В дискуссионни ситуации са недопустими всякакви форми на злоупотреба, като отправяне на заплахи, оказване на психологически натиск, вербално и физическо насилие, неправомерни квалификации и др.

(5) Нарушенията на академичната етика следва да бъдат коригирани, а при възникване на конфликт се сезира Етичната комисия на ИМК.

Раздел IV Етика на научното рецензиране и конкурсната дейност

Чл. 14 Рецензентската практика трябва да бъде подчинена единствено на преценката на реалните обективни качества на рецензирания материал, като се изтъкнат както неговите положителни качества, така и недостатъците му.

(1) Рецензиите не бива да целят злепоставяне на автора, водено от предубеждения или негативни личностни настроения.

(2) Рецензиите следва да подкрепят позитивните научни търсения, без да блокират научния процес чрез необоснован негативизъм.

(3) Рецензиите на научни трудове: за конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности; за разработване на проекти; за разпределение на субсидии и други, трябва да се основава на обективно и безпристрастно прилагане на установените за конкретния конкурс критерии.

(4) Проява на недобросъвестна научна практика е преднамереното посочване или отхвърляне на едностранно подбрани факти и аргументи, позоваване на невярна информация и данни, с цел да бъдат злепоставени участници в конкурсите без да има основания за това.

Раздел V Етика при популяризиране на научния продукт

Чл. 15 Учените имат морален ангажимент към социалната роля на науката пред обществото и особено за хуманното използване на научните постижения.

(1) Ученият популяризира научни факти чрез доклади, дискусии и беседи в медийното пространство. Представянето на научна информация става по разбираем начин, без да се манипулира мнението на неспециалисти.

(2) Изяви в медийното и публичното пространство на служители на ИМК - БАН, следва да са съобразени с общоприетата научна позиция в института. Академичната етика изисква да се въведе ясно разграничение и поемане на персонална отговорност за изказвани мнения, които се различават от общоприетата научна позиция в института

(3) Учените имат морален ангажимент да популяризират научното знание чрез преподавателска дейност.

Глава четвърта КОМИСИЯ ПО ЕТИКА

Чл. 16. Комисия по етика:

(1) Комисията по етика на ИМК се избира от Общото събрание на ИМК с мандат 4 г.

(2) Комисията по етика на ИМК е петчленна. Тя включва представители на хабилитираните учени, на нехабилитираните учени, на младите учени и докторанти и на административния персонал.

(3) Членовете на комисията не трябва да са членове на ръководството на ИМК.

(4) Всички констатирани нарушения на настоящия Етичен кодекс и постъпили сигнали се разглеждат от Комисията по етика на ИМК.

Чл. 17 Дейността на Комисията по етика се регулира от ПРАВИЛНИК за организацията и дейността на Комисията по етика към Институт по минералогия и кристалография „Акад. Иван Костов“ – БАН.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&1 Настоящият Етичен кодекс на ИМК е подготвен въз основа на Етичния кодекс на БАН и принципите, залегнали в основата на Хартата на европейските учени¹ (¹The European Charter for Researchers – утвърдена от Европейската комисия на 11.03.2005 г.) и Кодекса на поведение при наемане на учени² (²The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers – утвърден от Европейската комисия на 11.03.2005 г.). Описаните правила са в съответствие със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав на РБ

&2 Включените в този кодекс правила на академичния морал не изчерпват обществения ангажимент на учените. Те трябва да спазват законите на страната, регулиращи както научната дейност и авторското право, така и другите обществени отношения. Проявите на корупция, несправедливост, некомпетентност и нарушения на изискванията за научно-изследователска и преподавателска дейност, съобразно установените регламенти, са несъвместими с академичната етика. Спазването на

морала е грижа на всеки учен поотделно, на ръководствата на научните звена, на научните общности и техните организации.

& 3 В едномесечен срок от влизането в сила на Етичния кодекс за поведение на служителите в ИМК при Българска академия на науките, всички служители следва да се запознаят с документа.

Етичният кодекс за поведение на служителите в ИМК - БАН е подкрепен от НС и влиза в сила след приемането му от ОС на ИМК

**Учен – служител на ИМК, с образователна степен „магистър”, който се занимава с научноизследователска дейност*